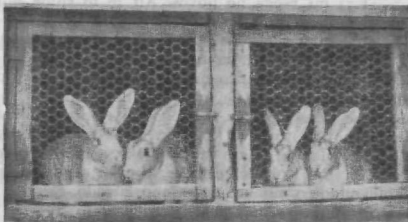

Tudi Trtnikov Lojze bo redil zajčke

Brž ko je šolski zvonec naznanil konec pouka, že sta začela Hribarjev Tone in Trtnikov Lojze tlačiti zvezke in knjige, pero in svinčnik v torbico. Danes sta fanta izredno nestrpna. »Kaj se je moralo neki zgoditi, da sta učenca tako nepočakavna?« si je mislil gospod učitelj, ki ju je izpred šolske table opazoval. Ni si vedel razlagati, zakaj sta prav danes tako čudno vznemirjena. Zaklical jima je: »Hej, Tone in Lojze, kam se vama tako mudi?« Fanta sta za trenutek obstala. Pa se je Tone ojunačil in kratko odvrnil: »Domov. Ko sem danes zjutraj krmil svoje zajčke, sem opazil, da znaša ena izmed samic gnezdo. Radovedna sva, če ima že mladiče.« Zdaj je šele učitelj razumel, zakaj se jima tako mudi domov.

Komaj sta učenca zapustila šolsko poslopje, že sta jo ucvrla za vogalom kot bi jima gorelo pod petami. Tekla sta po bližnjici proti Hribarjevim, ki so stanovali v pritlični hišici na koncu vasi. Odložila sta torbici na klop pred hišo ter stopila k hlevčku, kjer je imel Tone svoje živalce, tri samice in enega samca. Vsaka žival je imela svoj

oddeljen prostor. Videti je bilo, da se fant dobro razume na rejo domačih kuncev. Hlevčki so bili namreč napravljeni popolnoma pravilno. Deske so bile ostružene, na sprednji strani je bila pritrjena žična mreža, v vsakem oddelku so bile jasli za seno, dno pa je bilo napravljeno iz lesenih letev in lepo očiščeno. Tone je odprl vratca, pobožal samico, ki se mu je radovedna približala in ji ponudil korenček. Tam v kotu, kamor je samica zjutraj znašala seno, pa je nekaj migotalo. Tone je previdno privzdignil seno in glej! V mehkem gnezdu je ležalo šest golih mladičev. Samica jim je skrbno pripravila posteljico iz sena. Sama si je nato izpulila na trebuhu gosto dlako, s katero je gnezdo mehko nastlala, da so bili mladiči lepo na toplem. Tudi pokrila jih je z dlako in nato še s senom, da bi se revčki ne prehladili. Tone je bil ves srečen. Družnica se mu je pomnožila. Zdaj bo lahko tudi njegov prijatelj Trtnikov Lojze dobil zajčke. Tone mu je namreč obljubil, da mu bo dal dva mladiča, samca in samico, ko odrastejo. Fantoma so žarele oči od veselja in v prvem hipu nista vedela, kaj bi storila. Samici je vendar treba dati kak priboljšek. Stopila sta v kuhinjo in prosila mater za skodelico mleka, ki sta ga nato odnesla samici. Samica je mleko hlastno popila, saj je bila zelo žejna. Ko se je živalca napila, jo je Lojze previdno prijel za kožo na hrbtu ter nalahno položil v košaro in pokril. Nato je natančno pregledal ljubke mladiče v gnezdu. Vsi so bili prav krepki in lepo zaliti. Tone jim je nato še lepo uredil gnezdo ter jih pokril z dlako in senom.

Lojzek mu pravi: »Pa pravijo, da se ne sme pogledati mladičev, dokler ne spregledajo.«

Tone mu pojasni, da je taka trditev neumna in smešna. »Gnezdo in mladiče moramo takoj pregledati, ker se večkrat zgodi, da je kateri poginil in ga je treba brž odstraniti iz gnezda. Večkrat tudi skoti samica po osem do deset in še več mladičev. Toliko živalic pa samica ne bi mogla prehraniti

z mlekom; zato je treba nadštevilne odstraniti, da se ostali lepše razvijajo. Več kot šest mladičev ji ne smemo pustiti.«

Nato je Lojze samico dvignil iz košare in jo položil v hlevček. Brž je stopila žival h gnezdu in ga povohala. Nič ni bila vznemirjena, saj je takoj spoznala, da je vse v redu.

»Vse samice pa niso tako krotke in pohlevne, ko skoté mladiče,« je dejal Lojze in še dostavil: »Pri Trčkovih so imeli samico, ki je razdražena pihala, če se je kdo hotel samo približati mladičem v gnezdu. Katrico je nekoč tako čavsnila s svojimi ostrimi zobmi, da ji je tekla kri. Jaz bi se že ne upal seči v gnezdo, ker bi se bal, da bi mi razdražena samica razpraskala roke.«

»Res je,« je dejal Tone, »marsikatera samica je zelo huda, če pa že prej z njo lepo ravnaš, jo večkrat pobožáš in ji ljubeznivo strežeš, postane žival krotka in mirna ter ti ne stori nič hudega. Saj se celo zgodi, da samica svoje mladiče zgrize in celo požre.«

»Kaj mi vsega ne poveš. Ali je to sploh mogoče? Tvoja samica bi kaj takega gotovo ne storila,« povprašuje Lojze.

»Upam, da ne. To se zgodi navadno le tam, kjer ji ne dajo piti. Nekateri namreč trde, da domači kunci ne pijejo vode in jim zato sploh ne dajo nobene pijače. To pa ni prav. Živali morajo imeti vedno svežo in čisto vodo na razpolago. Še prav posebno žejne so samice, ko skoté mladiče. Če ne dobe takrat pijače, se dogodi kaj pogostokrat, da zgrize samica mladiče ter se napije njihove krvi, da si na ta način ugasi žejo. Pri meni se to še ni primerilo, saj imajo moji zajčki vedno v posodici svežo in čisto vodo, ker vem, da jim škoditi ne more. Brejim samicam pa dajem nekaj dni, preden skoté mladiče, mleko, pomešano z vodo. Seveda pa ne sme biti pijača premrzla,« pojasnjuje Tone.

»Vidim, Tone, da se razumeš na rejo. Povej mi, kdo te je v vsem tako temeljito poučil!« pravi Lojze.

»Veš, jaz berem 'Malega gospodarja'. To je list, ki izhaja vsak mesec v Ljubljani. V vsaki številki najdem kaj poučnega, kar si prav dobro zapomnim. Tudi tebi priporočam, da se nanj naročiš, zlasti če nameravaš z rejo resno začeti.«

»Prosil bom očeta, naj mi naroči 'Malega gospodarja'. Saj ne stane bog ve koliko?« vpraša Lojze.

»Naročnina znaša letno samo 30 din,« mu pojasni Tone.

»Povej mi, prijatelj: S čim boš sedaj krmil mladiče?« vpraša radovedno Lojze.

»Mladiče? Veš, za te mi ne bo treba nič skrbeti. Starka jih bo dojila. Tri tedne bodo ostali v gnezdu in ves ta čas bodo pili samo mleko. Šele nato bodo prilezli iz gnezda in začeli polagoma pobirati senene bilke in zelenje, ki ga bom dajal samic. Čim dalje ostanejo v gnezdu, tem boljše je. To tudi dokazuje, da ima samica zanje dovolj hrane. Če se pa prej prikažejo iz gnezda, je to znak, da so lačni. Zato začno pobirati po malem hrano, ki jo daješ samic.«

»Kdaj bodo pa mladiči spregledali? Videl sem jih, da samo miže,« vpraša Lojze.

»Devet dni stari navadno spregledajo,« mu pojasni Tone.

»Ali pa smejo štiri tedne stari mladiči jesti zelenjavo?«

»Seveda smejo. Zelenje jim še posebno ugaja. Zlasti regrat jim gre v slast. Tega najdeš spomladi na travnikih kolikor hočeš. Po pravici smemo regrat prištevati med najodličnejšo in najbolj zdravo zeleno krmo za kunce. Čital sem, da vsebuje regrat mnogo apna, kalija, železa in vitaminov. Pospešuje prebavo, čisti kri in samice imajo dosti mleka, če jih hraniš z regratom. Pa tudi deteljo imajo zajčki radi. Preveč detelje pa jim ne smemo

naenkrat dati, ker jih napenja. Poleg regrata in detelje pa jim dajem tudi trpotec, koprivo in rman. Koprivo sesekljam in pomešam med kuhan krompir ali krompirjeve olupke ter dodam nekoliko otrobov. Tako zamešano hrano imajo mladiči in odrasli kunci zelo radi.«

»Pravijo, da jim rosna in mokra trava zelo škoduje. Ali je to res?« vpraša Lojze.

»To pa ne drži. Brez strahu jim lahko daš tudi mokro zelenjavo, ker jim prav nič ne škodi. Kaj misliš, da čakajo divji zajci in divji kunci v naravi s praznimi želodčki, dokler se mokra trava ne posuši? Kaj še! Nikar se tedaj ne boj dajati kuncem mokro travo. Nekaj ti pa povem, kar si moraš dobro zapomniti. Mokra trava, detelja in sploh zelenjava ne sme ležati na kupu, ker se hitro ugreje. Če pa jedó živalce sparjeno zelenjavo, gotovo poginejo.«

»Ali res ne smemo krmiti kuncev s solato?«

»Nekoliko solate jim že smeš dati, preveč pa ne, ker jih napenja. Lahko jim pa daš liste ohrovtá, zelja, kolerab, pese. Še celo plevela se zajci ne branijo. Zato je tudi prehrana domačih kuncev zelo poceni. Seveda pa morajo imeti poleg zelenja v jaslích vedno na razpolago zdravo in čisto suho seno, ki ga kunci jedo tudi takrat, ko jih krmiš povečini samo z zelenjem. Seno urejuje namreč prebavo.«

»Koliko časa pa pustiš mladiče pri samici?« vpraša Lojze.

»Osem do deset tednov jih moraš pustiti pri samici, če hočeš, da se krepko razvijejo. Pred osmimi tedni jih pa nikakor ne smeš odvzeti samici. Še najbolj storiš, če jih pustiš skupaj polne tri mesece. Zdaj ti bom še povedal, kako odstavljamo mladiče. Navadno odvzamejo samici vse naenkrat in jih denejo v drug hlevček. To pa ni prav. Vseh mladičev ne smemo naenkrat odvzeti, ker bi bilo to zanjo in za mladiče neugodno. Zato jih odvzamemo le polagoma, t. j. vsak dan enega ali dva. Uboge živalce se namreč počutijo prve dni po odstavitvi zelo osamljene in tudi jesti ne marajo.«

»Ti pa vse veš, Tone! Zdaj šele vidim, da se jaz na rejo domačih kuncev prav malo razumem. Torej čez tri mesece mi boš dal samico in samca. Joj, kako se že sedaj veselim. Ta čas pa bom uredil hlevček, kot je bilo opisano v »Vrtcu«, in pripravil bom vse potrebno za živalce.«

»Zgodilo se bo kot sva se domenila. Pridno bova skupaj prebirala »Vrtce« in se ravnala po navodilih, ki jih bova v njem zasledila. Zdaj pa zbogom, prijatelj! Pa še pridi k meni v vas!«

Fanta sta se poslovila. Tone je stopil v hišo, Lojze pa je ves srečen stekel domov, saj bo tudi on imel že čez tri mesece zajčke.

Ciril Drekonja

Bela vrtnica

(Iz zbirke »Tolminske pesmi«)

Pri nas še cvetje krvavi ...

A danes se je popek bele vrtnice razpel

na našem vrtu. Kdó bi ne bil vesel

belega cveta, ki zasije v te črne dni?

Pa smo pogledali od bliže beli cvet;

kako so se nam zavzele oči!

Na lističih, na belih lističih

so lepele rdeče lise kot kri ...